

SPECIAL ATTENTION: Mr. Condon /4 copies/
Mr. Hood.
Political Advisor
Audience Analysis
Translation Pool.

PRIORITY
Ik
Oct 24
I-15091

HUNGARY

/New Developments/

EXILE /1200/
Refugees /1204 b/

PRISONERS OF WAR /2400/

PERSECUTION /2200/
Deportation /2201/ ✓

RELEASE OF HUNGARIANS FROM SOVIET SLAVE LABOR CAMPS

EXPECTED.

SOURCE MUNICH: A 35-year-old former lieutenant of the Waffen SS. Source was born in Hungary and spent ten years in Soviet camps as a PoW. He was released on October 5 1955 and reached Camp FRIEDLAND in West Germany on October 11 1955..His report contains own experiences and observations.

DATE OF OBSERVATION: Until October 5 1955.

ENGLISH SUMMARY: Source reports that large numbers of non-German prisoners from Soviet camps were released toward the end of 1954. The first group to leave in 1954 consisted of Yugoslav civilians, followed by Austrians, Finns, Bulgarians, Czechs, Slovaks, French, Dutch and Belgians. The last group of non-Germans still remaining in the USSR are Hungarians and Japanese. Source met a group of 150 Hungarians from VORKUTA, INTA and ABIS in camp 385/11 in POTMA. Other Hungarians from KARAGANDA, KOLIMA and NORILSK are said to be concentrated in other transit camps. Only half of the POTMA group consists of PoWs and deportees. The rest were political prisoners turned over to the Soviets by the Communist Hungarian regime in 1945-1949. Only one-half of the total group is affected by the amnesty, the rest will be brought to trial in Hungary. Ethnic Hungarians from the CSR, Rumania and Yugoslavia are being treated as "stateless persons" and will be detained in the Soviet Union. Source also claimed that the recent Soviet amnesty has affected many Soviet prisoners from the Soviet Union proper.

/more/

EVALUATION COMMENT: The liquidation of the notorious VORKUTA forced labor camp was also reported in "New York Times" of October 19 1955. It appears from the report that the Soviet Government is applying to the Hungarian prisoners the formula worked out for the release of the German POWs /labeled "War criminals" by the Soviets/. The names of the three Hungarians allegedly involved in the show trial staged against Cardinal MINDSZENTY are not listed in our files.

x x x

A szovjet kényszermunkatáborokban fogva tartott külföldi állampolgárok általános hazaszállítási tervének első jelei már 1954 végén megmutatkoztak. Így a VOKUTAI 51111/36 számú táborközpont OLP-jaiból /OLP - Ottyel Lagpunkt, /altábor/ a jugoszlávokat még 1954 decemberében repatriálták. Ezzel egyidejűleg megkezdték az egyéb külföldi foglyok átszállítását is a POTMA i gyűjtőtáborokba. Az egyes csoportok utjai a VLAGYIMIRI GROSZNOI és SZVERDLOVSZKI börtönökön át vezetett POTMÁba.

Az átszállítás 1955 májusára fejeződött be. VORKUTÁban csak a Szovjet állampolgárságu foglyok és a nem szállítható állapotban levő, beteg külföldiek maradtak vissza. Utóbbiak 1955 szeptember elején csatlakoztak POTMÁban társaikhoz. Ezek hozták hírül, hogy a VORKUTAI kényszermunkatáborok a teljes feloszlás állapotában vannak. Amnesztia alapján ebben az időben megindult a szovjet foglyok egy részének szabadonbocsátása is. Az amnesztia hatálya alá nem eső szovjet foglyokat a tábor feloszlata után börtönökbe fogják átszállítani.

A POTMAi 385/11 számú gyűjtőtáborban 1955 áprilisában mintegy 1,200 külföldi fogoly tartózkodott, köztük 150 magyar állampolgár. A VORKUTAI, ABISZI s INTAI légerekből kerültek ide. Az egyes csoportok POTMÁba való megérkezése után két hetet karanténban töltöttek, majd a helybeli butorgyárba vagy "bázár"ba /állami áruraktár" osztották őket munkára. A tábor lakói között mindenféle nemzetiségűt lehetett találni. Még egy amerikai fogoly is akadt, Siney STIPSnek hívták.

POTMÁból 1955 áprilisában az osztrák állampolgárok repatriálásával vette kezdetét a külföldi foglyok hazaszállítása. Őket az alábbi sorrendben követték a következők: finnek, bulgárok, csehek és szlovákok, románok, franciák, belgák, hollandok és olaszok. 1955 augusztus végén már csak a németek és a magyarok, valamint a szovjet hatóságok által állampolgárság nélkülívé nyilvánított külföldi foglyok maradtak vissza. A ja-

/more/

pánok még a nyár elején külön táborokba kerültek.

A POTMAI 385/11 számú tábor 150 magyarját, közvetlenül a német hazatelepítő szerelvények megindulása előtt, 1955 szeptember második felében a POTMAI 385/33 számú táborba szállították át. A táborban /385/11/ elterjedt hírek szerint a magyarokat a BUDAPESTI kormánnyal kötött megállapodás értelmében még az ősz folyamán ugyancsak hazaszállítják. A magyarok kb. felét a szovjet kormány amnesztiában részesítette, mások felét pedig azzal a feltétellel adják át a magyar hatóságoknak, hogy hazatérésük után bíróság elé állítják és a magyarországi törvények szerint elítélik őket. Az amnesztiában nem részesített magyar foglyokat külön csoportban, mint rabokat, fegyveres kísérettel fogják hazaszállítani.

A hazaszállítás előtt álló magyaroknak csak kisebb része hadifogoly vagy olyan polgári személy, akit a háborús eseményekkel kapcsolatban hurcoltak el a Szovjetunióba. Nagyobb részük u.n. politikai bűnöző, akiket a magyar hatóságok -- törvényellenesen -- 1949-ig bezárólag, minden bírói eljárás lefolytatása nélkül vetettek fogságra és mint "a magyar államrend biztonságát veszélyeztető elemeket" a Szovjetunióknak szolgáltatották ki őket. A POTMAI gyűjtőtáborban sok olyan magyar vár hazaszállításra, aki 1945-49 között, annak idején feltűnést keltett, "összeesküvés" és "hazaárulási" perekkel kapcsolatban tűnt el nyomtalanul. /Pl. A MINDSZENTY perrel kapcsolatban letartóztatottak, mint NAGY Ferenc, GALBA Miklós és KOPÁCSY Zoltán.

A szovjet kormány általában csak a munkás- és paraszt származású, jelentéktelen vádak alapján fogvatartott magyarokat részesítette kegyelemben. Az értelmiségieket, első sorban az 1945-49 között elhurcolt politikai foglyokat most ismét kiszolgáltatja a magyarországi rezsim kénye-kedvére. Az amnesztiában nem részesült magyarok nagyon félnek a hazaszállítástól. Még vannak győződve arról, hogy az ÁVH ugyanúgy meg fogja kinézni őket hazatérésük után, mint letartóztatásuk után tette, mielőtt a szovjet MVD-nek kiszolgáltatnák volna őket.

Tragikus azoknak a magyar nemzetiségű foglyoknak a helyzete, akik a területváltások következtében 1945 után ismét csehszlovák, román vagy jugoszláv állampolgárokká lettek. Ezeket sem az utódállamok kormánya, sem a jelenlegi magyarországi kormány nem hajlandó visszafogadni. A szovjet hatóságok ezért állampolgárság nélküliekké nyilvánította és a szovjet állampolgárságu foglyokkal egyenlő elbírálásban részesíti őket. Ezzel számukra a hazatérés lehetősége majdnem a semmivel vált egyenlővé.